

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Для інформаційної безпеки і захисту українського інформаційного поля рекомендуємо:

Створити базу для якісної зміни внутрішньої та зовнішньої інформаційної політики України шляхом формування національної інформаційної стратегії та єдиного органу, який би мав усі повноваження щодо захисту інформаційного простору.

Для вдосконалення нормативного врегулювання заходів з інформаційної безпеки в умовах проведення російсько-української війни необхідно ухвалити Закон «Про кібернетичну безпеку України» та внести зміни щодо гарантування інформаційної безпеки до відповідних законодавчих актів.

Державному комітету телебачення та радіомовлення України, Національній Раді з питань телебачення та радіомовлення України, Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації України, необхідно перевірити виконання суб'єктами (які надають послуги у сфері телебачення, радіомовлення, комунікацій) вимог щодо заборони пропаганди війни, сепаратизму, тероризму тощо. У разі виявлення порушень слід позбавити ці суб'єкти ліцензій.

Необхідно зосередити зусилля ЗМІ, наукової спільноти та інститутів громадянського суспільства на моніторингу, оцінці та розробці спільних заходів з протидії інформаційної агресії і обміну даними, розробці пропозицій до формування нової державної інформаційної політики. Здійснення цілеспрямованого моніторингу проблем, які є предметом безпекової діяльності держави, національний інформаційний продукт – одна з основ інформаційного суверенітету держави.

Повинна бути розроблена державна програма захисту інформаційного простору як на звільненій території, так і на окупованій (Україна зараз не може вплинути на роботу передавальних центрів (телевізійних веж) у Донецьку і Луганську, а військові не бачать доцільності у виведенні їх з ладу).

Необхідна координація діяльності різних суб'єктів держави у сфері інформаційної безпеки. Система інформаційної безпеки України має складатися з: органів управління, на які поклалися б

завдання з виявлення інформаційних загроз та планування інформаційних заходів; центрів аналізу розвитку інформаційної ситуації; сил і засобів для проведення інформаційних заходів; спеціальних методик і технологій виявлення, розпізнавання інформаційних загроз, а також їх нейтралізації (або іншої відповідної реакції).

На тлі відсутності комплексної регіональної політики в Україні, яка б враховувала специфічні регіональні інтереси, сформовані в нашій державі (а для Донбасу це, зокрема, і отримання інформації російською мовою з українських джерел під українським кутом зору) та була зорієнтована на управління регіональними інтересами за домінування державних, Донбас став активним споживачем політичного обману. На нашу думку, сьогодні для України найбільш важливим завданням є, по-перше, повернення Донбасу в інформаційний простір України, насамперед як реципієнта інформації з українським громадянським контентом. Саме це сприятиме тому, що міфологеми дискурсу Донбасу, характерні для медіа-простору російської політичної еліти не користуватимуться політичним попитом у цьому регіоні України.

По-друге, смислове наповнення українського інформаційного простору повинне працювати на випередження в постановці чи інтерпретації внутрішньополітичних проблем, що зведе до мінімуму кількість тих, хто реагуватиме на моделі політичних проблем, продукованих та поширюваних ЗМІ інших країн, та унеможливить перетворення українського інформаційного простору на об'єкт інформаційного управління іншою державою.

По-третє, незважаючи на активно впроваджувану політику децентралізації в Україні, яка передбачає передання низки повноважень державного управління місцевому самоврядуванню, вважаємо, що паралельно має відбуватися процес вироблення регіональної політики України, сконцентрованої навколо проблеми необхідності управління регіональними інтересами в парадигмі нівелювання політичних ризиків.

По-четверте, зважаючи на те, що ядром інформаційного впливу, навколо якого утворюються концентричні кола інших споживачів інформації, завжди є чітко визначені цільові аудиторії (у контексті нашого дослідження – це цільова аудиторія, визначена Росією як співвітчизники та громадські організації співвітчизників), в Україні

повинна бути запроваджена система більш чіткого статистичного та аналітичного опису діяльності національно-культурних товариств.

Зважаючи на необхідність нейтралізації загроз комунікативного характеру в сфері реалізації потреб українського суспільства та держави, зовнішню інформаційну експансію з боку РПЦ, необхідно прискорити розробку і ухвалення Концепції інформаційної безпеки України, в якій би знайшли відображення належні заходи щодо протидії спробам розпалювання міжконфесійної ворожнечі, ненависті за релігійною та іншими ознаками.

Для досягнення якісно нового рівня взаємодії між суспільством, державою і церквою, зміцнення засад, що забезпечують дотримання міжконфесійного миру, наміру наслідування європейських демократичних традицій у сфері державно-конфесійних відносин, а також забезпечення захисту інформаційного простору України в релігійно-духовній сфері внести необхідні зміни до чинного Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації».

Активізувати дії політичної влади України щодо розробки і втілення стратегії захисту, відновлення порушених прав на свободу совісті та віросповідання на тимчасово окупованих проросійськими сепаратистами територіях Донбасу (а також АР Крим), проведення системної інформаційної кампанії на Сході України, включаючи відновлення українського теле- і радіомовлення, спрямованих на зміцнення національно-громадянської ідентичності громадян, протидію релігійній деструкції з боку РПЦ. Розширити інформування міжнародної спільноти та громадськості РФ про грубе порушення Росією суверенітету і територіальної цілісності України, участь у психологічній війні проти України РПЦ, що є несумісним з нормами християнства.

Залучити до співпраці у сфері протидії новітній релігійно-світоглядній експансії з боку РПЦ (доктрини «русского мира», спроб нівеляції української національно-громадянської та релігійної ідентичності), проведення «асиметричної контрпропаганди» відповідні державні інституції, експертне середовище, релігійні і громадські організації України.

Надати системного характеру виданням інформаційно-аналітичних і методичних матеріалів, що стосуються протидії антиукраїнської політики РПЦ, висвітлення проблем і перспектив розвитку у сфері міжконфесійних відносин країни.

Державним органам провести згідно з нормами законодавства України перереєстрацію релігійних організацій, включаючи відображення у їхніх назвах можливу залежність від позаукраїнських центрів, унеможливити діяльність клерикальних антиукраїнських ЗМІ та інших суб'єктів інформаційної діяльності.

Зважаючи на поточні виклики та загрози антиукраїнської інформаційної війни, задля створення умов для неупереджених, всебічно вільних джерел масової інформації в Україні необхідно розвивати незалежні ЗМІ, здійснювати постійний моніторинг інформаційного простору, особливо – російськомовних ЗМІ, виявляти фейки та оприлюднювати спростування необ'єктивної інформації.

Журналісти мають позбутися «мови» ворожнечі у своїх інформаційних матеріалах, давати стримані, не емоційні, а раціонально обгрунтовані оцінки подій на Донбасі, піддаючи інформацію систематичній перевірці, не допускаючи формування негативних стереотипів щодо мешканців тимчасово окупованих територій.

Використовувати мережу Інтернет як основу для формування незалежних медіа-порталів із нецензурованою інформацією та незалежною редакторською політикою.

Впроваджувати проекти з громадянської освіти, які б розвивали критичне сприйняття громадськістю зовнішньої дезінформації та сприяли виробленню альтернативної, неангажованої візії політичних подій в Україні.

Популяризувати український інтелектуальний продукт – кіно, літературу, живопис тощо, стимулюючи появу об'єднавчого інтересу громадян до здобутків національної культури та формування культуроцентричного, а не політизованого громадянського суспільства.

Збільшити обсяг російськомовного контенту, орієнтованого на забезпечення інформаційних потреб мешканців тимчасово окупованих територій та інших російськомовних Інтернет-користувачів по всьому світу, що таким чином матимуть доступ до альтернативної інформації про перебіг конфлікту на Сході України та щодо зовнішньої політики Російської Федерації.

Ефективно протистояти інформаційним загрозам у сучасних умовах може лише добре організована державна система гарантування інформаційної безпеки, яка має здійснюватися за повної

взаємодії всіх державних органів, недержавних структур і громадян. Пошук нових підходів із захисту інформаційного поля триває. В Україні необхідно сформувати цілісну державну політику щодо формування та реалізації стратегії впровадження культури інформаційної безпеки.

Забезпечити розвиток офіційної комунікації (щодо розширення відповідного інституційного складника, процесів інформування громадськості, формування іміджу, брендингу, реалізації системи державної пропаганди, спрямованої як на внутрішнє, так і на зовнішнє інформаційне середовище тощо).

Як наслідок неспрацьованості державних інформаційних служб або непрофесіоналізму окремих державних та політичних діячів, нерідко з'являється інформація, що негативно впливає на їх імідж. А це потребує виправлення помилок та несприятливого сприйняття новин громадськістю. Вирішення цього завдання пов'язане з іншою інтерпретацією новин, ніж та, яка мала місце під час події (наприклад, у промові керівника), роз'ясненням позиції, під час якої уточнюються, коректуються аспекти, які не задовольнили громадськість. Вочевидь, що більш ефективним є не виправлення помилок та несприятливого ставлення, а їх профілактика, запобігання. Цілу низку прийомів такої профілактики виробили західні спіндоктори, які працюють у політичній сфері. Серед них такі: «пробні шари»; «диригування комунікацією», монополізація інформації; «пакування» негативних новин; пряма комунікація; створення кола «довірених» журналістів; підготовка такої комунікації, яка б не допускала журналістської диктатури; прес-тури тощо.

Розробка та імплементація адекватних сучасних методів і заходів захисту національного інформаційного простору від негативних іноземних інформаційних впливів.

Забезпечення достатнього рівня присутності національного інформаційного продукту в глобальному міжнародному інформаційному просторі. Максимальна ретрансляція Україною своєї версії подій у світі (зокрема, через іномовні державні телерадіо-канали «Всесвітня служба», «Українське телебачення і радіомовлення», «Перший Ukraine», інформаційне агентство «Укрінформ»).